

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма “Соціальна педагогіка”

Спеціальність І 11- Дитячі та молодіжні служби

Галузь знань І – Охорона здоров’я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26”серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Актуальні питання процесу ресоціалізації
Викладач	Комар Ірина Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380975276171
E-mail викладача	iryna.komar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний.
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на поглиблене вивчення сучасних підходів, технологій та викликів ресоціалізації різних категорій осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах або мають досвід соціальної дезадаптації. У курсі розглядаються теоретичні засади ресоціалізації, її соціально-педагогічні, психологічні та правові виміри, а також механізми відновлення соціальних ролей, навичок та зв'язків індивіда з соціальним середовищем.

Особлива увага приділяється аналізу актуальних проблем і моделей ресоціалізації в Україні в умовах війни та післявоєнного відновлення, зокрема щодо ветеранів, засуджених, осіб із досвідом залежностей, дітей і підлітків груп ризику, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп. Дисципліна охоплює інноваційні соціально-педагогічні технології, міжвідомчу взаємодію, роботу спільнот, кейс-менеджмент у процесі ресоціалізації, а також сучасні превентивні та реабілітаційні практики.

Курс забезпечує формування у студентів здатності аналізувати фактори дезадаптації, планувати та реалізовувати індивідуальні програми ресоціалізації, застосовувати професійні методи підтримки та оцінювати їх ефективність у реальних соціально-педагогічних умовах.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів цілісне розуміння сучасних підходів, технологій та викликів ресоціалізації різних категорій осіб, поглибити їхню професійну компетентність у сфері підтримки, супроводу та відновлення соціального функціонування людей, які перебувають у складних життєвих обставинах або зазнали соціальної дезадаптації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

Знати:

1. Сучасні теоретичні концепції ресоціалізації та їх застосування у вітчизняному та міжнародному контекстах.
2. Законодавчі та нормативно-правові засади ресоціалізаційної діяльності.
3. Особливості ресоціалізації різних цільових груп: осіб, які повернулися з місць позбавлення волі; дітей та підлітків групи ризику; осіб із залежностями; ветеранів; ВПО та інших.
4. Профілактичні, соціально-педагогічні та психосоціальні інтервенції у процесі ресоціалізації.
5. Моделі міжвідомчої взаємодії та партнерства у ресоціалізаційній практиці.

Уміти:

1. Аналізувати ситуації дезадаптації та визначати потреби особи в ресоціалізації.
2. Розробляти та реалізовувати індивідуальні плани ресоціалізації.
3. Застосовувати методи соціально-педагогічної, консультувальної та профілактичної роботи з клієнтами.
4. Ефективно взаємодіяти з інституціями, службами та громадами для забезпечення комплексної підтримки.
5. Оцінювати результати ресоціалізаційних заходів та коригувати подальші стратегії роботи.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна:	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського, демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності (СК)	СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки дітям та молоді а також їх сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей в тому числі на етапі раннього втручання. СК-15. Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад. СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК-18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері. СК-24. Здатність забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку й інвалідністю у соціальному середовищі.
Програмні результати навчання (РН)	РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. РН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід. РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми. РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки. РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з дітьми та молоддю, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності. РН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання. РН 25. Здатність виявляти та розвивати здібності, креативний потенціал дітей і молоді, підтримувати їх творчий розвиток, сприяти успішній соціалізації, професійному самовизначенню.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семест р	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
	I 11 Дитячі та молодіжні служби	4	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Теоретичні засади ресоціалізації: концепції, моделі та принципи.	2		4
Тема 2. Соціально-педагогічні та психологічні аспекти ресоціалізації.	2		4
Тема 3. Правові та нормативні основи ресоціалізації в Україні.	2		4
Тема 4. Ресоціалізація різних категорій осіб: діти, підлітки, ВПО, ветерани, засуджені.	2		4
Тема 5. Міжвідомча взаємодія та командний підхід у ресоціалізаційній роботі.	2		4
Тема 6. Моніторинг та оцінювання ефективності процесів ресоціалізації.	2		4
Тема 7. Порівняльний аналіз моделей ресоціалізації: український та міжнародний досвід		2	4
Тема 8. Соціальні ризики та чинники рецидиву: сучасні дослідження та теоретичні підходи.		2	4
Тема 9. Психологічні механізми адаптації та дезадаптації в процесі ресоціалізації.		2	4
Тема 10. Соціальні мережі та громада як ресурс ресоціалізації: концептуальні аспекти.		2	4
Тема 11. Роль інституцій та громадських організацій у формуванні ресоціалізаційних стратегій.		2	4
Тема 12. Критичний аналіз сучасних програм ресоціалізації: методи оцінки ефективності.		2	4

Тема 13. Етичні дилеми в ресоціалізаційній практиці: науково-теоретичний аналіз.		2	4
Тема 14. Соціальна політика та державне регулювання процесів ресоціалізації.		2	4
Тема 15. Інноваційні наукові підходи та технології у ресоціалізації.		2	4

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни передбачає комплексний підхід до вимірювання знань, умінь і навичок студентів. Вона включає в себе різні компоненти оцінювання, які дозволяють визначити рівень засвоєння матеріалу і сформованість компетенцій. Система складається з таких елементів: Поточне оцінювання – 1) модульні завдання (перевірка знань на окремих етапах вивчення курсу); 2) практичні завдання (оцінювання виконання практичних та семінарських робіт); 3) домашні завдання (контроль за самостійною підготовкою студента); 4) тестування: оперативна перевірка теоретичних знань. Рейтингове оцінювання – студенти накопичують бали протягом семестру за виконання різних завдань. Кінцева оцінка розраховується на основі підсумку цих балів.
Вимоги до письмових робіт	Критерії оцінювання: якість виконання завдань, своєчасність здачі роботи, глибина розуміння матеріалу. Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань.
Семінарські заняття	Критерії оцінювання: якість виконання завдань, своєчасність здачі роботи, глибина розуміння матеріалу, креативність або вміння застосувати знання на практиці.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання не менше 50 % завдань курсу
Підсумковий контроль	Залік

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: -Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
--------------------------	--

	-Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Положення про запобігання академічному плагіату у Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника -Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/
Відвідування (пропуски) занять	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника- https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/

8. Рекомендована література

1. Архипова С.П. Актуальні питання соціальної роботи : навчальний посібник. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с. 2. Єнгаличева І., Остроушко Н. Теорія соціальної підтримки як інструмент профілактики булінгу в інклюзивних класах. «Соціальна робота та соціальна освіта», 2025, № 2(15). 3. Коляда Н., Кравченко О., Салата Н. Соціально-психологічна реабілітація дітей та молоді з особливими освітніми потребами в Україні. «Соціальна робота та соціальна освіта». 2020.
--

4. Коляденко С., Літяга І. Соціально-правова підтримка жінок в Україні, які живуть з ВІЛ. *«Соціальна робота та соціальна освіта»*. 2022, № 2(9)
5. Марчак Т. А., Загалеви́ч В. Л. Технологія психологічного супроводу ресоціалізації, адаптації та корекції в інклюзивній освіті. *«Інклюзія і суспільство»*. 2023.
6. Мельник Л. П., Сербалюк Ю. В. Теорії та історія соціальної роботи і соціального забезпечення : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О. В., 2023. 468 с.
7. Омельченко С. О., Тернопільська В. І., Чернуха Н. М., Співак Я. О., Васильєва-Халатникова М. О., Бакуліна О. С., Костенко Д. В., Рут'ян Л. І. Соціальна робота: реалії та виклики часу : навчально-методичний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
8. Чернецька Ю. Понятійна триада «соціалізація – десоціалізація – ресоціалізація» в контексті вивчення соціально-педагогічних проблем наркозалежних осіб. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2019. № 47. С. 275-281.
9. Шапошникова І. В. Соціальна реабілітація в умовах війни: світовий досвід та проблеми України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 2024.
10. Шевяков О. Resocialization of identity in Ukraine in the post-war period. Матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 4 жовт. 2023). Дніпро : ДДУВС, 2023. С. 103–106.
11. Щербина С., Новак Т., Гноєвой Ю. Соціальна робота з ресоціалізації наркозалежних осіб в умовах реабілітаційних центрів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2025, № 1(56), с. 278–283.

Викладач _____ **Ірина КОМАР**, доцент
кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи